

Opleidingsschool RPO Rijnmond ontstond in 2009. De participerende vo-scholen werken samen met de lerarenopleiding van de Hogeschool Rotterdam, de universitaire lerarenopleiding ICLON (Leiden) en de universitaire lerarenopleiding SEC (Delft). De opleidingsschool bestaat uit drie clusters van partnerscholen, met elk een clustercoördinator.

De weg naar erkenning

'Iedereen wist: nu is het voor het echie'

Tekst: Marijke Nijboer

Ook al werkte opleidingsschool RPO Rijnmond al jaren hard aan de eigen kwaliteit, de aspirant-fase was pittig. 'De accreditatie was een mooi markeringspunt. Het is goed om de buitenwereld eens stevig naar je te laten kijken.'

Duale trajecten met veel praktijk zijn goed voor aankomende leraren: die overtuiging was een belangrijke reden om te beginnen met Opleidingsschool

RPO Rijnmond. Een andere belangrijke drijfveer was de wens om het lerarentekort aan te pakken. Zelf leraren opleiden is een manier om daar wat aan te doen. Leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo konden voorsorteren naar een duaal opleidingstraject.

RPO Rijnmond wilde graag officieel erkend worden. Dat zou na jaren hard werken de kers op de taart zijn. Bovendien: "Lerarenopleidingen doen liever zaken met een erkende opleidingsschool", vertelt coördinator Liesbeth Bloeme. "Die hebben namelijk

Kennismaken, -nemen en -delen

Liesbeth Bloeme

een uitstekende begeleidingsstructuur. Als je niet bent aangesloten bij een opleidingsschool, sta je achteraan in de rij." Wim Kokx, bestuurder van Openbare Scholengroep Vlaardingen Schiedam en dagelijks bestuurder van de opleidingsschool: "We zeiden in de begintijd al: als er ooit een kans komt op erkenning, gaan we ervoor." In 2015 kwam die kans. Er kwam een subsidieregeling en Opleidingsschool RPO Rijnmond diende een aanvraag in.

Kokx: "Wij dachten dat we al heel ver waren en nog maar weinig hoefden te doen voor de accreditatie. Maar er komt toch meer bij kijken. Voordat bijvoorbeeld al je afspraken tot in de vezels van alle scholen zijn doorgedrongen..." Bloeme: "We hadden bijvoorbeeld afspraken voor het faciliteren van mensen. Maar hoe weet je dat iedereen zich daaraan houdt? Nú weten we dat we doen wat we beloven. Dat is de waarde van het formaliseren." Kokx: "Dat haalt de vrijblijvendheid eruit. Iedereen wist: nu is het voor het echie."

Tijdens de aspirant-fase werkte RPO Rijnmond hard om te voldoen aan de vier standaarden die de NVAO had geformuleerd:

- Een uitgewerkt opleidingsplan, gebaseerd op een visie op opleiden
- Het inrichten van een onderwijsleeromgeving en faciliteren van personeel
- Goede gezamenlijke afspraken over toetsing en beoordeling
- Kwaliteitszorg op orde.

Volop ideeën

Deze opleidingsschool zat nooit om ideeën verlegen. Dat was ook zo tijdens de aspirant-fase. Kokx: "We

keken dan bij welke standaard dat eventueel paste." Zo besloten ze, vanuit de visie op continue ontwikkeling en de wens om uitval terug te dringen, om de professionalisering van leraren te laten doorlopen na hun diplomering, tot voorbij de inductieperiode. Dat sloot mooi aan bij de landelijke aanpak Begeleiding Startende Leraren. Met behulp van die subsidiepot kregen alle RPO-scholen een arrangement voor die doorgaande lijn. Kokx: "Er waren destijds allerlei initiatieven: vanuit het Sectorakkoord, landelijk beleid en allerlei subsidieregelingen. We keken of het paste binnen onze visie. Zo niet, dan deden we niet mee."

In de aspirant-fase waren het stroomlijnen van processen en het elkaar beter leren kennen belangrijke aandachtspunten. Bloeme: "We zijn naar één geheel gegroeid vanuit drie 'losse' clusters van partnerscholen, waarvan één nieuwkomer. Het organiseren van de samenhang vroeg de afgelopen jaren veel aandacht. Onze opdracht was een eenheid te worden, met eenzelfde werkwijze. We hebben daarom bijvoorbeeld anderhalf jaar vóór de accreditatie een onderlinge visitatie georganiseerd. Van elke locatie gingen een schoolleider en schoolopleider in gesprek met eenzelfde duo uit een ander cluster. Zo leer je elkaar kennen, hoor je van elkaar dat je met dezelfde processen bezig bent en merk je dat je wat aan elkaar kunt hebben. We hebben ook alle afspraken rond Samen Opleiden in één document gezet."

Leernetwerk

Bloeme had veel steun aan een leernetwerk voor aspirant-opleidingsscholen van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren. "Dat was heel waardevol. Het is fijn dat je allemaal in hetzelfde schuitje zit, al is de een wat verder dan de ander. De vier standaarden van de NVAO vormden de agenda.

Ik bracht soms ook collega's mee. Als bijvoorbeeld kwaliteitszorg op de agenda stond, nam ik onze clustercoördinator mee die dit als aandachtspunt had." Kokx: "In zo'n leernetwerk kan je checken: zitten we op de juiste lijn?" Bloeme: "Samen werk je toe naar de toetsing. Je bespreekt met elkaar hoe je dat gaat aanpakken. Toen we de kwaliteitszorg behandelden, ontstonden er heel interessante en nuttige discussies. Die gingen over 'meten is weten' versus een kwaliteitscultuur."

Koppeltraject

RPO Rijnmond maakte via het Platform ook gebruik van een koppeltraject. Ze kregen een opleidingsschool uit Noordoost-Brabant als maatje. Bloeme: "Van de uitwisseling met hen heb ik onder andere geleerd dat we de uitwerking van onze visie beter op papier moesten zetten." De opleidingsschool had ook plezier van de hulp van de Dienst Uitvoering Subsidies voor Instelling, die door het Platform werd aangereikt. Toen hun informatiedossier bijna klaar was, besprak de Dienst dit met hen in de rol van critical friend.

Op het eind van het traject leverde RPO Rijnmond haar informatiedossier van tien pagina's in. En daarna gingen ze oefenen voor de toetsing. Die kwam in februari 2019 en ze maakten er, in de woorden van Bloeme, 'een feestje' van. "Ter plekke, in een hotel in Den Haag, was de sfeer: we hebben met elkaar wat bereikt." Een panel hield vier gespreksrondes: met bestuurders, schoolopleiders, werkplekbegeleiders en instituutopleiders, en studenten. Elke groep die naar buiten kwam moest z'n verhaal even kwijt. RPO Rijnmond zat aan een eigen stamtafel, waar iedereen werd opgevangen. "Na hun gesprek zeiden onze mensen: het ging goed, ik heb gewoon verteld wat ik doe. Het was een spannende, maar leuke dag."

De uitslag kwam maar niet

Ze verwachtten de uitslag in mei, maar er kwam maar geen bericht. Bloeme: "Wat bleek: de NVAO geeft op basis van de toetsing een positief of negatief advies

over jouw subsidie. Jij vraagt bij een positief advies die subsidie aan en dat is dat. Wij hadden voor de zekerheid pas eind juni een feestje gepland. Maar op dat moment hadden we alleen nog maar informeel gehoord dat er een positief advies was gegeven. Tsja, zulke dingen gebeuren bij een eerste tranche..." Het belemmerde de vreugde niet. Er werd trots gespeecht en goed gefeest.

Terugkijkend ziet Kokx het accreditatietraject als een 'waardevolle periode'. "De accreditatie was een mooi markeringspunt. Het is goed om de buitenwereld eens stevig naar je te laten kijken." Hij is mededragers van de gezamenlijke visie in het dagelijks bestuur met mensen van het schoolbestuur en de opleidingsinstututen. "En ik vertaal dingen naar onze eigen scholen. Steeds stem ik af: er gaan signalen uit de praktijk naar het dagelijks bestuur, en ideeën van het dagelijks bestuur gaan naar de praktijk. Waar ik ook kom, bij de VO-raad, de inspectie, bij collega-bestuurders: steeds heb ik het over de opleidingsschool. Het gaat om het grotere belang: terugdringen van het lerarentekort, goede leraren opleiden, mensen laten landen op de juiste plek. En hen ook daarna blijven professionaliseren. Zorgen dat onze organisatie lerend is en blijft."

Coördinator Bloeme: "Ik bewaak het proces, maar neem niet de beslissingen. Ik zorg dat de juiste informatie bij de beslissers terechtkomt, zodat zij een afgewogen keuze kunnen maken." Elk van de drie clusters heeft een eigen coördinator. "Mijn rol is om het samen opleiden én samen professionaliseren als doorlopende lijn goed op elkaar te laten aansluiten. Ik ben voorzitter van het overleg van de clustercoördinatoren en secretaris van het dagelijks bestuur. Daarnaast ben ik programmaleider van onze aanpak van het lerarentekort in de regio en ook daar zorg ik dat processen goed op elkaar aansluiten. We maken daarbij gebruik van de infrastructuur van onze opleidingsschool. Zo groeit er een logisch, consistent geheel."

Wim Kokx

Kennismaken, -nemen en -delen

Elkaar vertrouwen en aanspreken

RPO Rijnmond heeft veel geïnvesteerd in eigenaarschap. Bloeme: “We hebben veel gesproken en uiteindelijk op alle niveaus ‘ja’ gezegd tegen de opleidingsschool. Maar eigenaarschap is en blijft een aandachtspunt, zeker als je bedenkt dat het gaat om negen besturen en bijna 40 schoollocaties. Als mensen zich niet aan afspraken houden, glipt het tussen je vingers door.” Kokx: “Je moet elkaar aanspreken, op alle niveaus. Scholen en opleidingen, bestuurders en directeurs, leraren, studenten. Het staat of valt met elkaar vertrouwen en dingen gunnen. Langzaam groeit er een cultuur waarin je dingen kunt afdwingen. Ik hoorde iemand een keer zeggen: ‘Jullie van de opleidingsschool...’ Toen zei ik: ‘Wat een vreemde opmerking. Daar hoor jij óók bij.’”

In dat licht is het misschien wel bijzonder wat RPO Rijnmond na de accreditatie te horen kreeg: het was het panel opgevallen dat mensen in alle lagen van de organisatie dezelfde dingen zeiden. Kokx: “We willen bijvoorbeeld allemaal dat studenten zoveel mogelijk praktijkervaring opdoen. Maar een school wil een goede student ook graag houden. Toch is het de bedoeling dat zij op meerdere scholen ervaring opdoen. Dat bleek iedereen uit te dragen tijdens de panelgesprekken, inclusief de studenten.”

Een belangrijk aandachtspunt voor opleidingsscholen is volgens Bloeme de spanning tussen kwantiteit en kwaliteit. “Landelijk is gezegd: dit is de route. Opleidingsscholen groeien. Het explodeert. Maar we willen ook kwaliteit blijven leveren. Onze partner Hogeschool Rotterdam heeft met tien opleidingsscholen te maken, allemaal met een eigen visie. Ik zit dan ook vaak bij de hogeschool aan tafel om overeind te houden waar wij voor staan.”

Het samen opleiden is goed geregeld, maar zal ook in de toekomst onderhoud vergen, zegt Kokx. En er zijn nieuwe plannen. Zo zullen ook zij-instromers via de opleidingsschool hun bevoegdheid gaan halen. Mensen worden vooral toegeleid naar de tekortvakken. Aan het begin van hun traject zullen ze verschillende snuffelstages doorlopen. Een hele aanpak, maar, zegt Bloeme, “We kunnen dit nieuwe avontuur nu aan.”

Daarnaast willen ze nu ook het samen professionaliseren stevig vormgeven. “Met cursussen, trainingen, maar ook informeel leren, bijvoorbeeld met behulp van visitaties. We willen dat over drie jaar elke docent weet waar in de regio hij specifieke expertise kan halen. Zodat een docent wiskunde in Dordrecht of Schiedam die zijn PTA wil verbeteren, een collega in Rozenburg weet te vinden die daar sterk in is.”

Bloeme: “We zien steeds nieuwe kansen, dat verklaart deels ons succes.”

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren is een initiatief van de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad en de lerarenopleidingen

www.platformsamenoopleiden.nl

